

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	11418 - Aproximacions Actuals a la Historiografia del Pensament Grec / 1
Titulació	Màster Universitari de Filosofia
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Francisco José Casadesús Bordoy fran.casadesus@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

Aquesta matèria pretén analitzar, de manera clara i concisa, quins són els fonaments del pensament contemporani occidental. Per això, s'aborda el pensament de Nietzsche, a partir dels seus primers treballs filològics, molt especialment el seu estudi de joventut sobre Teognis i *El naixement de la tragèdia*. Amb aquesta aproximació es constata aviat que F. Nietzsche constitueix una figura cabdal per a la conformació del pensament contemporani occidental. Un pensament innovador que es conforma a través de la transposició d'elements essencials de la cultura més tradicional de la Grècia clàssica, adaptats al nou context històric, cultural i social de l'Alemanya del segle XIX.

Requisits

Aquesta matèria la poden cursar tots el alumnes amb coneixements humanístics suficients per seguir el seudesenvolupament.

Competències

Específiques

- * Conocer las técnicas avanzadas para la elaboración de trabajos académicos en el ámbito de la filosofía.
- * Resolver los problemas y las dificultades que surgen durante la elaboración de un estudio académico del ámbito de la filosofía.
- * Conocer, en aquello que afecta al ámbito de la filosofía, el funcionamiento del sistema español de I+D+i y de los grupos de investigación.

Guia docent

Genèriques

- * Poseer y comprender conocimientos que aporten una base u oportunidad de ser originales en el desarrollo y/o aplicación de ideas, a menudo en un contexto de investigación.
- * Que los estudiantes sean capaces de integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios a partir de una información que, siendo incompleta o limitada, incluya reflexiones sobre las responsabilidades sociales y éticas vinculadas a la aplicación de sus conocimientos y juicios.
- * Que los estudiantes sepan comunicar sus conclusiones –y los conocimientos y razones últimas que las sustentan– a públicos especializados y no especializados de un modo claro y sin ambigüedades.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1. Introducció

- 1) La Grècia clàssica el model originari (Urbild) en el que es contempla Alemanya. El neoclassicisme, el romanticisme, el científisme filològic.
- 2) La formació clàssica i filològica de Nietzsche.
- 3) L'entrada de Nietzsche en el món acadèmic. La càtedra de Basilea.
- 4) *Homer i la Filologia clàssica*. Una agosarada declaració d'intencions.
- 5) L'aparició del *Naixement de la tragèdia* i el silenci dels filòlegs alemanys.
- 6) La dura resposta de U. Wilamovitz: filologia del futur.

Tema 2. Dionís i Apol·lo: dues divinitats reconciliables'

- 1) La influència de Schopenhauer i Wagner en la formació intel·lectual del jove Nietzsche.
- 2) La transformació de la voluntat i la representació fenomènica en Dionís i Apol·lo.
- 3) El vel de Maia i el *principium individuationis*.
- 4) L'etimologia de la paraula "tragèdia" i una tesi polèmica: la tragèdia grega s'originà a partir dels cors de sàtirs dionisiacs.
- 5) La degradació de l'esperit originari de la tragèdia: l'aparició del Logos i la dialèctica.
- 6) La progressiva moralització de la tragèdia: la negativa influència de la relació entre Eurípides i Sòcrates.
- 7) Sòcrates com a problema. Nostàlgia d'una genuïna cultura "presocràtica".

Tema 3. La reivindicació de l'ètica i virtut aristocràtiques

- 1) Els valors de l'ètica de la noblesa aristocràtica (*esthloi*) arcaica front la moral populista dels esclaus (*kakoi*).
- 2) La progressiva transvaloració del principis ètics. Una breu història de l'ètica grega a partir de l'evolució de la noció d'*arete*.

Guia docent

- 3) L'estructura de l'*Estat Grec* esclaus grecs: amos i esclaus.
- 4) Reivindicació de l'ociositat front la servitud del treball.
- 5) La nostàlgica reinterpretació nietzscheana de l'amarga queixa de Teognis.
- 6) La transposició del pensament polèmic d'Heràclit: la guerra i la disputa com a principis motors de la societat.
- 7) La noció de "superhome" en el context de la tensió entre *physis* i *nomos* i l'enfrontament entre Cal·licles i Sòcrates.

Tema 4. La concepció filològica de Nietzsche

1. *Nulla philologia sine philosophia*. El filòleg clàssic ha de tenir una formació filosòfica. La creativa "filologia filosòfica".
2. La funció actual de la filologia clàssica: comprendre el món clàssic des del present.
3. Nietzsche reinterpreta Diògenes Laerci: primer s'ha de ser home, després filòleg.
4. Cal ser filòlegs i no misòlegs.
5. El filòleg s'ha de formar en la universalitat.
6. Apropiar-se del món clàssic: La filologia com art de llegir bé.
7. No cal llegir moltes coses, sinó molt. *Non multa, sed multum*.
6. La lectura com hermenèutica.

Tema 5. Reflexions pedagògiques de Nietzsche i la crítica al científisme

- 1) El fracàs del sistema educatiu: L'erudició arruïna la intel·ligència.
- 2) Els filòlegs ineptes i sense vocació. Manquen veritables mestres.
- 3) Els professors consideren inútils els estudis clàssics.
- 4) Els estudis clàssics com a propedèutica.
- 5) La crítica de Nietzsche a la concepció "epistèmica" de la ciència.
- 6) El científisme ofega la vida.
- 7) Cal revitalitzar els centres educatius. No aprenen per a l'escola, sinó per a la vida
- 8) Un nou i desesperat retorn a Dionís.

Tema 6. La concepció nietzscheana del grec i la seva recepció a Alemanya

- 1) La utilització de Nietzsche en la conformació de la ideologia Nacional-Socialista.
- 2) La visió dels grecs de Nietzsche i la seva recepció a la filosofia d'Heidegger.
- 3) Heidegger i els grecs.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (0,96 crèdits, 24 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Sessions presencials teòriques	Grup gran (G)	Sessions de grup gran destinades al desenvolupament dels continguts del programa.	4
Classes pràctiques	Seminaris d'estudi	Grup gran (G)	Sessions presencials dedicades a la lectura, estudi i comentari dels textos dels autors que entren dins dels continguts.	20

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (5,04 crèdits, 126 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi individual	Preparació de les sessions pràctiques. Realització d'una memòria de curs.	126

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Seminaris d'estudi

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Sessions presencials dedicades a la lectura, estudi i comentari dels textos dels autors que entren dins dels continguts.
Criteris d'avaluació	Participació i intervenció en les sessions pràctiques i en els seminaris.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Estudi individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Preparació de les sessions pràctiques. Realització d'una memòria de curs.
Criteris d'avaluació	1) Preparació de les sessions pràctiques i teòriques. 2) Confecció d'un estudi propi sobre un dels temes que conformen els continguts.

Percentatge de la qualificació final: 80% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 100% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Per diversos aspectes del programa són útils els següents llibres:

Frey, Herbert; *La sabiduría de Nietzsche. Hacia un nuevo arte de vivir*, México: editorial Porrúa, 2007.
Janz, Paul, *Friedrich Nietzsche. Los diez años de Basilea (1869-1879)*, Madrid: Alianza Editorial, 1987.
Kouba, Pavel, *El mundo según Nietzsche*, Barcelona: editorial Herder, 2009.
Safranski, Rüdiger, *Nietzsche. Biografía de su pensamiento*. Barcelona, Tusquets editores, 2001.
Vattimo, Gianni, *Introducción a Nietzsche*, Barcelona, ed. RBA, 2012.

Bibliografia complementària

Tema 1

Nietzsche, Friedrich, *Homero y la Filología clásica*, Madrid: Ediciones Clásicas, 1995.

Nietzsche, Friedrich, *El nacimiento de la tragedia*, Madrid: Alianza Editorial, 2005.

Rhode, E.; Wilamowitz-Möllendorff, U. von; Wagner, R., *Nietzsche y la polémica sobre El nacimiento de la tragedia*, Granada: Librería Ágora, 1994.

Tema 2

Nietzsche, Friedrich, *El nacimiento de la tragedia*, Madrid: Alianza Editorial, 2005.

Nietzsche, Friedrich, *El pensamiento trágico de los griegos. Escritos póstumos 1870-1871*, Madrid: Biblioteca Nueva, 2004. D'aquest llibre són especialment recomanables els capítols "La visión dionisiaca del mundo" y "Sócrates y la tragedia".

Nietzsche, Friedrich, *Ecce Homo*, Madrid: Alianza Editorial, 1976. Especialmente recomanables els capítols "El nacimiento de la tragedia" y "el caso Wagner".

Nietzsche, Friedrich, *Schopenhauer como educador*, Madrid: Biblioteca Nueva, 2000.

Guia docent

Nietzsche, Friedrich, *El crepúsculo de los ídolos*, Madrid: Alianza Editorial, 1998. Especialment recomenable el capítol "El problema de Sócrates".

Tema 3

Campioni, Giuliano, *Nietzsche: Crítica de la moral heroica*, 2011.

Nietzsche, Friedrich, *La genealogía de la moral*, Madrid: Alianza Editorial, 1996.

Nietzsche, Friedrich, *Los filósofos preplatónicos*, Madrid: editorial Trotta, 2003. Especialment recomenable el capítol "Heráclito".

Nietzsche, Friedrich, *Sobre Teognis de Mègara*, Girona; edicions de la Ela Geminada 2011.

Nietzsche, Friedrich, *Cinco prólogos para cinco libros no escritos*, Madrid: editorial Arena libros, 1999. Especialment recomenables els capítols "El Estado griego" y "La rivalidad homérica"

Platón, *Gorgias*, Madrid: editorial Gredos, 1987. Especialment recomenable el paràgraf 482c-486c.

Teognis, *Elegias en Liricos Griegos*, Madrid: Ediciones Alma Mater 1959.

Tema 4

Nietzsche, Friedrich, *Nosotros los filólogos (Fragmentos póstumos, invierno 1874---verano 1875)*, Madrid: Biblioteca Nueva, 2005.

Nietzsche, Friedrich, *El culto griego a los dioses*, Madrid: ed. Aldebarán, 1999. Especialment recomenable el capítol "Cómo se llega a ser filólogo".

Vattimo, Gianni, "De la filología a la filosofía" capítol del llibre *Introducción a Nietzsche*, Barcelona, ed. RBA, 2012, pp. 17-53.

RODRÍGUEZ ADRADOS, FRANCISCO, "Nietzsche y el concepto de filología Clásica", *Avis*, 1, 1970, pp. 87-105.

Tema 5

Nietzsche, Friedrich, *Sobre el porvenir de nuestras escuelas*, Barcelona: Tusquets, 2000.

Nietzsche, Friedrich, "Pensamientos sobre el porvenir de nuestros establecimientos de enseñanza", en *Cinco prólogos para cinco libros no escritos*, Madrid: editorial Arena libros, 1999.

Nietzsche, Friedrich, *Sobre verdad y mentira en sentido extramoral en Nietzsche I*, Madrid: editorial Gredos, 2009.

Nietzsche, Friedrich, "Por qué soy un destino", en *Ecce Homo*, Madrid: Alianza Editorial, 1976.

GINZO FERNÁNDEZ, A. "Política, educación y filosofía en F. Nietzsche", *Revista de Estudios Políticos*, 104, 199, pp. 84-135.

Tema 6

MOST, GLENN W., "Heidegger's Greeks", <http://www.bu.edu/arion/files/2010/03/Greeks-Most.pdf>.

CHAPOUTOT, JOHANN, *Nacionalismo y Antigüedad Clásica*, Madrid, ed. Abada, 1013.

